

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok ... 4 koruny — hal.
 Na pol roka ... 2 " — "
 Na štvrt roka ... 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stlpcového
 nonpareill riadku 80 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Otvorenie domu Stredišťa Kresťanských Spolkov.

Stredišťe Kresťanských Spolkov v Budapešti v mene Božom usídlilo sa vo svojom vlastnom paláci na Bakács placi, proti kostolu Francovho námestia.

Toto podivuhodné stávanie s mommentálnym jeho zovňajškom, cieľuprimeraným podelením, veľkými magazinmi, panskými bydlami a jemným položením je vskutku z kameňa vyrúbaný pomník spoludržania uhorských katolíkov, dielo pamiatky obetovavých a ľud milujúcich dobrodincov a stredišťa z nehož vyvieraf má neunavné účinkovanie ku zveladeniu kresťanskeho ľudu. Ztadiaf to bude vychádzať tá v najširších rozmeroch mocná účinnivosť, ktorej povolanim je malého človeka v rozličných jeho obchodných záležitostiach podporovať a napomáhať.

Toto je ale vec veľmi dôležitá, bárs sa ona snáď na prvý pohľad nezdá takou

byť. Trinásť millionov ľudu žije výlučne z hospodárstva v Uhorsku. Toto sú plodiaci a spolu troviaci prameň. Pri ocenení jejich plodín odkázani boli úplne a výlučne na miestnych agentov; konečne za dennú cenu prinútení boli prijímať to, čo im títo ponúkali. Tito pravda nepresilili sa pri tom a z pracovníkov nevládnosti, nespôsobilosti a nezbehlosti, väčšine jejich podarilo sa zbohatnúť.

Tí istí agenti nad to, za plodiny platené peňaze hospodárovi, ako troviacemu, aj hneď podržali za podlý alebo zlý tovar, tak že kým sa obozrel, neostalo mu iba vzdychanie nad tým, že ani pšenice, ani peňazí nemá.

My si na tom budeme dať záležať, aby tomu ináč bolo napozatým. Poneváč sme si zabezpečili priestor účinkovania a máme aj príležitosti k tomu, v prvom rade zamýšľame na pomoci byť hospodárom, aby z roľ jejich viacej a lepšieho plodiť mohli, ku čomu potrebné články hotoví sme zaopatrovaf im lacno

Svätý Štefan, kráľ.

a z dobrých prameňov, taktiež po ruke im byť pri ocenení jejich plodín.

Niet k tomu miesta pri tejto príležitosti prichystané plány naše dopodrobna uvádzať, ač práve sa všetky v robote nachodia a jedno za druhým rýchle uverejnené budú.

Tu len vyzývame pozornosť všetkých za blaho ľudu slovom a skutkom pracujúcich priateľov, *aby pohyb náš v známost vziať a ku úspešnému výsledku podporovať ho sa usilovali.*

Naša prednosť zvlášte v tom záleží, že z jednej strany známe potreby ľudu, z druhej strany ale tie pramene zaopatrenia článkov, zkadial ich najlacnejšie zadovážiť možno.

Túžby zbohatnutia vytvorené sú u nás zčiasťky rázom kresťanským a ľudomilovým nášeho spolku, zčiasťky spolkovými zákonami našimi.

My teda dľa nášeho povolania len na toľko pracujeme s osohom, aby sme vyžif, udržať sa a obchodné útraty zadovážiť si mohli. *Kým obchodník hľadá predovšetkým na veľký osoh*, aby po niekoľkoročnom účinkovaní dobre operený utiahnuť sa mohol: my osoh, alebo aspoň veľkú čiastku jeho poskytujeme našim obchodným stránkam a podržujeme z neho čiastku len cieľom najskrovejšieho sebaudržania.

Ponevác nad to, ku každej triede obchodu postavili sme odborných znalcov, o to nám ide, aby všetky nami zadovážené články potravné, pôžitku alebo akejkolvek potreby domácej, dostali sme z najprvších a z najlepších pôvodných prameňov za ceny vo veľkom, ktoré len malými útratami obchodu obfažené ďalej podávame.

Čo to znamená, vysvetlíme dopodrobna v krátkosti.

Malí ľudia zaopatrujú si všetko po troške, teda z deviatej ruky, čo — ako známo — je tá najdrahšia vec. Veď aj ten malý sklepník chce žif z jeho skrovného obchodu, i tak výdavky udržania svojho života, mzdu za svoju prácu, úroky svojho kapitálu a útraty vydržiavania svojej rodiny prinútený je zvalif na svojich odberateľov, to jest i k tomu najmenšiemu článku prirátať musí čiastku reží, obchodných výdavkov, ktoré z maličkosti mnoho obnášajú.

Pri tom čokoľvek hľadáme u takého kupca, nemá ničoho na výber, bo ako vôbec známo, ten tovar, čo do dedín dovážajú, je len poľal veľkých mestských obchodov, tak že odberateľ za

dobrá groš nutne prijaf musí články menšej vnútornej hodnoty, bo iného nemá,

Takto sa má vec nielen s potravnými článkami, lež ešte viacej so semenom, so strojami alebo nástrojami.

Malý priemyselník, jehožto osud podobný je ľudovému, u dedinského sklepníka dostane len podlý, surový tovar, jehož chyby nahradené majú byť vychvalovaním a dotieravým odporúčaním. S malým priemyselníkom to zvlášte vtedy zle vyzerať, keď sa mu dajaký nástroj zhubí, alebo keď dielňu chce zväčšiť, bo sa mu trochu viacej roboty dostalo. Vtedy lebo vezme, čo dostane, akýkoľvek starý, nedokonalý a zahrdzavený stroj, alebo posbiera fažko sgazdovaných čo má niekoľko halierov, opustí na niekoľko dní dielňu a pustí sa na cestu do Budapešte, kde ako neznámy chodí sem-tam tak dlho, kým ho dajaký prefikovaný agent pod ochranu nevezme, ktorý ho za dobrý oldomáš ochotne zavedie ku volajakej bande, kde ho podistým okabátia.

Nazdávame sa preto, že ústredný a istotný prameň obchodný opravdovým dobrodením bude pre malých priemyselníkov, kde si krom surového tovaru akékoľvek nástroje alebo stroje bez útrat a k tomu bez toho, žeby boli oklamaní, zadovážiť môžu.

My *nikdy a žiadnu* dielňu nezastupujeme, lež stroje a všetky články kupujeme tam, kde ich dostaneme v najlepšej jakovosti pri najprimeranejších cenách.

Každý dôrob má svoju dobu, kde je najdrahší, bo ho najviacej hľadajú. Kosy v čas žatvy; odev s počiatkom zimy majú dôsledne vysoké ceny, bo je na ne veľká potreba. My toto vediac, vždy všetko pred touto dobou zaopatrujeme, aby ku takýmto článkom malý človek lacnejšie prif mohol.

Do programu nášeho vzali sme aj sriadenie *ocenenia*, zvlášte odpredaju obilia i čakáme pri tom len na vhodnú chvíľu, bo do bárs čoho, z podlžnej obozretnosti nesmieme sa popustiť.

Jestli bezžistne snahy naše podporou a rozširovaním *vodcov ľudu* s úspechom korunované budú, vtedy otvorenie palácu «Stredišťa Kresťanských Spolkov» bude počiatkom hospodárskeho zveladenia kresťanského ľudu Uhorska.

A toto bude tá najvznešenejšia odplata tých veľkodušných magnátov, ktorí s ohromnými obe-

tami hmotnými ku cieľom našim vybudovali tento skvostný palác a bude to na večné veky ohlasovať slávu tých šľachetných duchov, čo ako v dávnej minulosti dobrovoľne zriekli sa všetkých náprav ku prospechu ľudu, tak i prítomne povinnosti vznešeného stavu svojho oproti nemu v prvom rade na seba berú a nad mieru plnia.

Budiž požehnanie Božie nad týmto domom kresťanského ľudu a nad všetkými, čo umom, radosťou, prácou a peňazmi kamene znášali k jeho vystaveniu! Nádeje počiatočníkov diela tohoto nech splnia sa k všeobecnému dobrému. M.

Štrajk ružomerských katolíkov proti Pánu Bohu.

V Ružomberku od mesiacov dejú sa veci, ktoré asnáď v celej histórii cirkevnej nemajú páru. Ružomerskí katolíci, jako známo, v dni nedeľné a sviatočné nechodia do kostola, štrajkujú. A proti komu štrajkujú? Proti biskupovi, preto že farára suspendoval? To je nesmysel, lebo jako som v minulom článku podotknul, biskupa viaže právo cirkevné a v daných okolnostiach to musel urobiť. Štrajkujú teda asnáď proti sédrii? No, veď sú už len nie takí vrecom udretí, žeby sa nazdávali, že sédria bude ináč pokračovať preto, že oni do kostola nechodia? Čože sédria o to dbá, či ružomerskí katolíci v nedeľu omšu svätú slyšia?

Čo teda chcú docieľiť s tým štrajkom? Aby biskup odvolal suspensáciu? K tomu je štrajk nie potrebný, ani spôsobilý. Jestli je nie pravda to, z čoho farára jeho terajší protivníci obviňujú, nestane sa mu nič. Je-li ale v tom vinným, žiaden štrajk mu nepomôže. Cirkev v tomto nemá ohľad na nikoho. Noviny radi odvolávajú sa na Bubiča a Ivánkoviča, že: «hľa, títo jakí sú a tým sa nestane nič». Nuž odvolávam sa práve na tieto príklady. To boli predsas biskupi, čo je predsa niečo viac, než ružomerský farár a predsa museli ísť!

Komu osoží teda ten štrajk? Nikomu! Ale škodí, škodí až veľmi. A komu? Biskupovi? Nie. On zachádza dľa práva cirkevného. Sédrii? Ani najmenej, čože tá o to dbá! Lež škodí, preveľmi škodí samým ružomerským katolíkom. Lebo takýmto činom každú nedeľu a sviatok páchajú sa tisíce a tisíce *ťažkých hriechov* zanedbávaním služieb božích. A kto že je zodpovedný za tieto hriechy? Biskup? Nie. Veď on sa predsa postaral o to, aby v Ružomberku toľko sv. omší sa slúžilo, jako inokedy. Poslal tam kňazov, ktorí majú takú moc omšu sv. slúžiť, jako aj farár. Cirkev sv. nepozná rozdiel medzi omšou svätou farára a kaplána. Cirkev poslala tých kaplánov do Ružomberka, aby tam služby božie konali. I prečo že nechodia Ružomberčania na ich omše? Preto, že sa jeden volá Fischer, druhý Izidor? To je nie dostatočnou príčinou. Asnáď preto, že sú v ohľade političnom protivníci

farárovi? A čo by boli hneď jakikoľvek, čo by v každom z nich hneď aj po sedem zlých duchov sedelo, pokým im cirkev neodoberie kňazskú moc, dotiaľ Ružomberčania sú nie vymienení od príkazu: v nedeľu a vo sviatok omšu svätú nábožne slyšať. A jestli to nečinia, štrajkujú proti samému Bohu a proti jeho sv. cirkvi, lebo žiaden z tých vodcov nenie Rehorom III-im, ani Piusom X-im, aby ich od príkazu tohoto oslobodil mohol. A tak jestli že ho neplnia, sami si budú zodpovední za seba a nikto iný za nich.

Nuž komu že je v záujme tento neslychaný štrajk? Nikomu. Je iba na prevelikú škodu každému, čo v ňom účasť berie. — Ba predsa v záujme je tým falošným prorokom, ktorí ľud do tohoto nahuckali. A prečo je to v ich záujme? Nuž či nečítame deň po deň v novinách, že 4000 Ružomberčanov chystá sa odpadnúť od viery? A predsa ja tak poznám Ružomberčanov, že oni sú nie tak slabí vo viere, žeby už pre takéto veci odpadli od nej. A čo by biskup hneď si nesprávne jednal, ešte je to k tomu nie dostatočnou príčinou, veď pravda skôr-neskôr i tak vyjde na vrch. A aj viem, že tie chýry o odpadlictve sú ozaj nie pravdivé. A prečo teda opakujú sa deň čo deň v novinách? Lebo je to túžba a žiadosť falošných prorokov, aby sa tak stalo a preto aj vohnali ľud do zanedbávania služieb božích, aby ho pomaly odcudzili od cirkve. Čože tí dbajú o to, že ten ľud obťažuje si svedomie mnohými ťažkými hriechami?

Že je tomu tak, dokážem to nasledujúcim. Do tohoto času sa kričalo: nechodte do kostola, lebo besný Illečko vám bude ešte po maďarsky kázať. No Illečka už nieto v Ružomberku. Teraz sú už tam celkom noví kňazi, ktorí mimo jedného, Fischera, s farárom ešte ani potyku nemali, a či teraz už povie niekto z tých vodcov tomu zbalamútenému ľudu: no teraz už idte do kostola, už Illečku niet? Nepovie, lebo to nepasuje do krámu falošných prorokov. Ba, keď Fischer, človek ináč miernej povahy, vysvetluje tomu ľudu, jak hriešne je jeho jednanie, a nahovára ich, aby chrám boží navštevovali, hneď zase kričia v novinách falošní proroci: neverte, neverte mu, ten vás chce len dostať, žeby mohol biskupovi odpísať, že ľud je už spokojný, s farárom môže teda robiť čo len chce. A predsa samé tie noviny rozchyrujú, že záležitosť ružomerského farára pôjde až do Ríma, kde ju spravodlivo rozsúdia. Áno. Tak je. Lež načo vtedy štrajk? Hja, to tak pasuje do krámu falošných prorokov!

Ináčej v celej tejto veci jedno pochopím nemôžem. Noviny až po nebo vychvalujú Hlinku, čo vzorného kňaza, ktorý si povinnosti sväte a svedomite končí, to je kazateľ zlatousty, miláček ľudu, dobrý a verný pastier, ktorého slovo počúvnu jeho ovečky a zratu jeho horko oplakávajú. A musím vyznať, že jesto v tom mnoho pravdy. Lež práve preto nerozumiem ten štrajk Ružomberčanov proti Bohu. Hlinka, čo učený kňaz, vie, že ľud takto pácha ťažké hriechy, či teda — kým bol ešte na slobode — napomenul ten ľud, aby chodil do kostola a či nie? Jak ho nenapomenul, jako je teda vzorným kázom, jako si koná svoje povinnosti? A jak napomenul a ten ľud ho

predsa neposlúchol, jaké sú to ovečky, čo hlas svojho pastiera a miláčka neposlúchnu? Ďakujem za takú lásku, keď si niekto môjho napomínania nepovšímne. A tak i tie slzy nad ním vyronené sú len slzy krokodílske? Toto ja nerozumiem!

Nech to bude ale ako chce, jedno je isté, že Ružomberčania štrajkujú proti Pánu Bohu.

★

Nateraz dosť. Len ešte s dovolením pána redaktora na krátko chcem reflektovať na otvorený list dr. Šrobára v «Slovenskom Týždenníku» na mňa adresovaný.

Predovšetkým ohradzujem sa proti tomu, že «pripomínam veci a okolnosti, ktoré nezodpovedajú pravde». Tak činiť nie je mojou obvyčajou. Ináčej 1. v mojom článku nepojednával som o tom, kto bol príčinou padnutia ľudového kandidáta roku 1901., ale to viem, že keď by bol Hlinka od ľudovej strany neodsúdil, boli by sme zvíťazili. Zo Sliachov mali sme okolo 90 hlasov a všetkých bolo asi 220, teda nemali sme väčšinu. 2. O tých hostinách pravda ja to nemôžem tak dôkladne vedieť, kde a koľko ráz boli, keď som ja tam nebol. Škoda ináčej, že je nie dopísané, že ani v Sliachi neboli, tak by som to i odvolal. 3. Uznám, že s tou večerou pri stole farára so Sonderlichem som zle pochopil, lebo ja som sa práve na svedectvo dr. Šrobára chcel odvolávať, že to skutočne tak bolo, jako som ja napísal a tu ho máš, ten ti docela inakšie svedčí. No teraz som už prinútený odvolávať sa na pána farára veľkoveského, ktorý spolu so Šrobárom tiež tam bol prítomný, keď sa to stalo a ten azda bude mať lepšiu pamäť, ako dr. Šrobár, že to veru tak bolo, jako som to ja napísal. 4. Ja som tiež len to tvrdil, že Hlinka je suspendovaný pre simoniu a nie preto, že je slovenského presvedčenia. Preto biskup ani nemá práva suspendovať žiadneho kňaza. Ja tiež netvrdím, že Hlinka kupoval faru.

Čo sa ale ľudského slova Šrobárovho ku mne týka, Šrobár vie najlepšie, že som nikdy nebol osobným nepriateľom Hlinkovým. A tieto veci ani teraz nepíšem preto, aby som ho ešte lepšie unížil, lež preto, aby ľud prišiel k poznaniu pravdy, jako to i tenor prítomného mojeho článku dokazuje. Uznám ovšem, že o človekovi uväznenom písať, bolo by neľudskosťou, keď by sa to písalo tým cieľom, že by ten bol ešte viac potupeným; lež jako som spomenul, mám pred sebou väčší cieľ a k vôli tomuto nemohol som čakať Boh vie do kedy.

Ináčej dr. Šrobár veľmi dobre vie, že tieto isté veci som bol napísal pre verejnosť už v tom čase, keď sa ony staly, lež bývalý redaktor «Kreštana» Edvard Šándorfi naproti všetkej statočnosti redaktorskej, môj článok vtedy nielen že neuverejnil, lež môj rukopis *oddal Hlinkovi*, a tak všetky tieto veci sú Hlinkovi už dávno dobre známe. Toto, myslím, nebudem musieť dokazovať svedkami!

Jozef Tomkuljak, farár pucovský.

Slovenská ľudová strana je čisto luteránska. Varujte sa jej starí ľudáci!

O priemyselníkoch.

(Dokončenie.)

Malí priemyselníci sú ku svojej obrane slabí. Má sa za nich zaujať štát. Že čo má robiť štát v záujme malých priemyselníkov? To, čo Rakúsko robí. Bárš nemáme príčiny milovať Rakúšanov, ale zato nasledujme ich dobré príklady. Rakúsko od dávna riadi priemyselnícke výstavy, kde má obecnosť príležitosť vidieť výrobky priemyselníkov a zaraz aj kúpi ich. Štát dáva pomoc chudobným priemyselníkom k obzretiu a ku skúmaniu takýchto výstav a títo veľa sa tam učia. Vydriava majster-kurzy, to jest vo veľkých stolárskych, obuvníckych, krajčírskych atď. dielňach praktične vyučujú tých malých priemyselníkov, ktorí prihlásili sa na takéto kurz a ide to na štátne útraty. Takto sa zdokonalujú v remese mladí majstri. Mimo toho štát stroje dáva nie jednotlivým, ale spolkom a tieto priemyselníci spoločne potrebujú. Stroje za desať rokov zplácajú bez interesov. Takto napomáha malý priemysel rakúska vláda. Nemecká ríša ešte viac robí v záujme malých remeselníkov. A tento príklad povzbudil aj našu vládu a tiež značnú summu obracia k pomoci priemyselníkov. Učinilo to v roku 1903-tom 464.078 korún. Vláda odmenu dáva takým majstrom, ktorí dobre vyučia učňov. Vyučencov a tovaryšov posielala na študujúce cesty, aby sa zdokonalili v remese. Žiadame, aby vláda ešte viac robila za priemyselníkov. Radšej týmto dať pomoc, ako milliony na iné veci, ktoré sa nevyplatia. Nuž ale nečakajme všetko od štátu, ten aj tak je na všetky strany zaneprázdnený a čo by bol jak štedrý, nemôže dať každému plné vačky. Štátu obce majú pomáhať, keď on riadi kurzy, výstavy atď. Najmä také mestá nech napomáhajú malých priemyselníkov, kde je plynné a elektrické osvetlenie, lebo túto silu upotrebia remeselníci k pohybovaniu motorov. Najlepšie ale s tým napomôžu obce remeselníkov, keď si všetky svoje potreby u nich obstarajú a platia im riadne. Veď práve nesvedomiti kundšafti ubíjajú remeselníkov. Chudák remeselník mnoho razy za požičané peniaze vyhotoví šaty, obuv, náradie atď. a kundšaft predsa s tým ho odbije: «Pán majsterko, musíte mi počkať, teraz nemám». A nech pýta plácu, je grobianom. Teda z čoho má žiť ten chudobný človek? Ľudia, nevytrhujte chlieb z úst malého remeselníka! Ten nemôže čakať! Platte ho riadne! Hľa, vo Francúzsku — najmä v Paríži — panie sa zaujaly za malých priemyselníkov a kupcov, len u týchto objednávajú a kupujú a platia hotovým grošom. To je už poto n po kresťansky. Snáď aj priemyselníci by mohli dačo docieľiť v ohľade tomto, menovite keby sa zaviazali vospolok, že len za hotovú plácu budú robiť. Štekľavá vec pri terajšej nečestnej konkurencii, keď tak mnohí remeselníci behajú za kundšaftami, núkajú sa im a vezmú robotu na ráty, nuž ale dobre by bolo prinútiť ľudí, aby na čas platili.

Na škodu sú malým priemyselníkom áreštanti a podomkári. Áreštanti odpoli zdarma robia, preto sú lacné ich výrobky. Či by nebolo dobre k iným prácam upotrebiť väzňov? Nech by sadili hory, dláždili cesty atď. Dom-

kárenie mal by zákon jednoducho zabrániť. Kadejakí židkovia nakúpia ledajaký tovar a potom ho núkajú lacno. Pravda, že potom obecnosť uteká od priemyselníkov. Sú-li na úžitok jarmoky a trhy, to páni majstri najlepšie vedia.

Prečo mali cechy v minulých časoch takú vážnosť a a tak veľký vplyv? Preto, lebo boli duchom kresťanským nadchnuté a prísne bedlili na mravy. Pýtajte sa starých majstrov, čo boli cechy a dľa akých pravidiel ich viedli, tí povedia vám, aký kresťanský život viedli priemyselníci a ako vychovávali učňov svojich. A ponač dobrobyt starodávnych priemyselníkov prosto od náboženstva a od prísnej mravnosti závisel: musia sa priemyselníci k tým starodávnym dobrým obyčajom prinavrátiť. Aj tu treba v Kristu obnoviť a začať s učňami. Volakedy majster vládol nad učňom, teraz aby sa ho ani nedotknul, lebo mu zavesia pravotu na krky. Za to sú učnia zkazení, zdivení a neznajú ani Boha, ani mravov. Učia sa pri boku naničhodných a neraz židovským socializmom napáchnutých tovaryšov, aký teda majú byť z nich majstri? Toto sú až veľmi smutné objavy. Tu len kresťanská výchova spomôže. Prospešne by účinkovali učňovské kruhy, keby ich mal kto zakladať a viesť. Istotne že s tymito viac by sme došli, ako so včulajšími učňovskými školami, ktoré nič nestoja, hoc veľké peniaze koštujú. My — žiaľbohu — marne voláme za kresťanstvom, kým liberáli kríže vyhazovali zo škôl a zakazovali vyučovať náboženstvo, bola to temnota, vymyslenosť a hlúposť. Včulajšiemu človeku osveta treba, tak vraveli. No, len pozrite na včulajších učňov a tovaryšov po mestách a po dedinách, tí sú veru osvietení!

Z dobrých učňov budú poriadni tovaryšia a majstri. Ku vzdelávaniu tovaryšov zakladať treba katolícke tovaryšské spolky, nie aby sa tam mladíci v karty hrali, ale aby sa poučne zabávali. Spolky tieto majú vznešený cieľ, veď zakladateľ Kolping bol muž nábožný a veľkodušný. Buď Bohu chvála, aj u nás sa šíria jeho spolky a účinkujú veľmi pekne. Prosíme p. duchovných, nech venujú čas a vedu svoju kresťanským mládencom. Nech ich shromažďujú pri každej príležitosti kolo seba a vedú v duchu kresťanskom.

A ako sú potrebné tovaryšské spolky, tak sú potrebné aj priemyselnícke pre pánov majstrov, tak ako je to v Rakúsku a v Nemecku. Opakujem, nie preto, aby v spolkoch pili a v karty sa hrali, ale aby pestovali ducha kresťanského a aby vzbudilo sa v nich to povedomie, že k sebe patria a že majú spoločné záujmy. Teda nie bočím jedon od druhého, lež bližiť sa v láske Kristovej. My to chceme, aby boli priemyselníci samostatní, vážení, dobre zaopatrení a učení. Najmä v političnom živote musia účinkovať akožto privrženci kresťanskej ľudovej strany. Nový zákon volebný dá aj tým právo, ktorí ho nemali, pre nesvedomitosť liberálov. Prosíme p. priemyselníkov, nech žijú s ním múdre a statočne. Nech nezabudnú na predkov, ktorí jedine s kresťanstvom vydobudli si česť a dobrobyt, preto nech pripoja sa ku kresťanskej ľudovej strane. Viem, že aj národovci by ich radi dostali, lenže

neraz sme dokázali, že toto národovstvo obracia sa proti cirkvi a vlasti a je priemyselníkom nebezpečné. Keď o povšimnutie tohoto prosím, končím s heslom Kolpingovým: «Žehnaj Bože čestný priemysel!» *Ondrej Hladký.*

Päťdesiatročné jubiléum Katolíckeho Ústredného Spolku Tovaryšského.

Behom päťdesiat rokov účinkuje Katolícky Ústredný Spolok Tovaryšský blahonosne ku sošlachteniu a pozdvihnutiu stavu priemyselníkov. Prítomne slávil cez tri dni pamiatku svojho založenia. Ku slávnostiam týmto vyslali zastupiteľov nielen katolícke spolky tovaryšské z krajiny, lež aj stredišťa podobných spolkov zo zahraničia. Tak medzi inými veľký spolok viedeňský vyslal deputáciu pod vedením präláta *Michela* a tovaryšský spolok z Mníchova veľkú deputáciu, ktorú viedol predseda *Winkler*. Tento spolok doniesol budapeštianskemu spolku na pamiatku drahocennú stužku na zástavu.

Jubilárne slávnosti začaly sa v sobotu 18. augusta večer. Deputácie vonkajších spolkov shromaždily sa v Dome Ústredného Spolku v Rottenbiller-ulici, kde údovia spolku zabávali sa za dlhší čas.

Dňa 19. augusta v nedeľu ráno o pol siedmej hodine shromaždili sa všetci členovia spolkov pred Domom stredišťa, z kadiaľ o 7. hodine pohly sa pri muzike honvédov, cez Kerepešskú a Karlovú okružnú cestu do baziliky svätého Štefana. Tu bola o pol 9. hodine slávnostná kázeň, ktorú držal dr. *August Fischer-Colbric*, biskup košický. O 9. hodine bola hrubá svätá omša a túto slúžil s veľkým sprievodom kňazským arcibiskup kaločský dr. *Julius Városov*. O 10. hodine po svätej omši vyšli tovaryšské spolky z baziliky svätého Štefana a šli pri muzike honvédev cestou Andrassy do priemyselnej siene v mestskom lesíku. Tu bolo o 11. hodine jubilárne slávnostné zasadnutie, ktoré ako zástupca knieža-primasa zahájil rečou kaločský arcibiskup dr. *Julius Városov*. Po zasadnutí bolo zahájenie jubilárnej tovaryšskej výstavv. Výstavu túto zahájil štátny sekretár ministerstva obchodu *Jozef Szterényi*. Po obede okolo 6. hod. shromaždili sa tovaryšské spolky na ostrov svätej Margity, kde pri prítomnosti početného obecnosťva spevácke spolky tovaryšské usporiadaly jubilárne predstavenie.

Dňa 20. augusta tovaryšské spolky shromaždily sa pred Domom Stredišťa o 5. hodine ráno. O pol 6. hodine šli všetci prítomní do budínskeho zámku ku processii svätého Štefana. Pri processii o 7. hodine za krížom processie stúpali ako prvý jubilárny spolok, po ňom nasledovali druhé spolky tovaryšské. Pri korunovačnom chráme Mateja kráľa tovaryšské spolky shromaždily sa kolo sochy svätého Štefana kráľa, kde dr. *Anton Nemes*, farár korunovačného chrámu slúžil svätú omšu, po ktorej nasledovala kázeň. Po kázni odpredavily tovaryšské spolky Pravicu svätého Štefana do kráľovského zámku. Po obede bolo spoločné obhliadnutie významnosti mesta.

Dňa 21. augusta o 8. hod. ráno bola zádušná svätá

omša, ktorú v chráme svätej Alžbety slúžil za duše zomrelých členov tovaryšských spolkov správca a predseda Ústredného Spolku prälát *Franc Schuffer*. Po sv. omši bolo v Ústrednom Dome odhalenie pamätnej tabule zakladateľa Budapeštianskeho Katolíckeho Spolku Tovaryšského *Szabókyho*. Potom nasledoval výlet do budínskych vrchov.

Slávne jubiléum päťdesiatročné Stredišťa Katolíckych Spolkov Tovaryšských nech je k povzbudeniu všetkým priemyselníkom, aby sa neopúšťali, vždy spolu držali a pred očima mali to vznešené heslo: «Požehnaj Boh počestné remeslo».

POLITICKÉ CHÝRY.

Luteránsky «Týždenník» a panské statky.

Píše luteránsky «Týždenník» na 3. strane posledného čísla nasledovne: «Polovicu všetkej orácej zeme v Uhorsku majú magnáti, grófi, baróni a biskupi. Dohromady vyše 2000 ľudí. Druhú polovicu zeme má roľníctvo. Dohromady skoro 3 milióny ľudí s rodinami. Ostatní sú nádenníci, bieli otroci. Kto je s týmto stavom spokojný je sám otrok a je blazon. Kto tento stav udržiava, to je vrah ľudu a vysávač jeho životnej sily. A kto takéto lúpežníctvo chváli, kto ho proti roľníctvu obhajuje, to je mizerný oplan». Na tieto slová luteránskeho «Týždenníka» odpovedáme dnes len to, čo sme už predošle odpovedali. Tí magnáti, grófi, baróni a biskupi sú zákonní majitelia tých spomínaných majetkov, práve tak ako hospodári pospolitého ľudu, ktorí tiež právne vládnu tým, čo majú. Ani pánov, ani sedliakov neslobodno teda jejich majetkov pozbaviť. Luteránsky «Týždenník» by to mal vedieť. Lež aj to by mal vedieť luteránsky «Týždenník», že pospolitý ľud neslobodno búriť proti triedam majetným. Ostatne, kto je mizerný oplan, či ten, čo zastáva svätosť osobného majetku a či ten bumbaj, čo pospolitý ľud jednoducho búri proti triedam majetným, to nech posúdi obecenstvo.

«Ľudovým Novinám», pokračovaniu «Kat. Novín».

Nasledovne píše tento plátok: «Néppárt v práci. Zle to musí stáť s touto stranou. Nielen že darmo rozposiela svojho bludárskeho «Krešťana» po vidiekoch (kto by to bol myslel, že vyjde na chodníky «Opratkového Krešťana», ktorého darmo dávali! Red.), ale aby oživil staré časy, dáva i obrazy svojim čitateľom. A síce uverejnil už podobizňu grófa Zichyho starého a píše, jakým je vraj tento starý pán priateľom ľudu. My sme veru zvedaví, v čom sa starý pán gróf, jako ľudomil slovenského ľudu vyznačil. Nebalamúfme, ale povedzme rovno pravdu: žiadal

pán gróf, aby sa náboženstvo srozumiteľne v školách ľudu prednášalo? Brojil proti tým, čo nesrozumiteľne služby božie zavádzajú do kostolov? Chcel nám kedy dopriať srozumiteľné školy? Ani sa mu nesnívalo! Je on šovin!» Toto píše «Ľudové Noviny», ako pokračovanie «Katolíckych Novín». V úvodníku tohože čísla stojí zas na prvej strane nasledovne: «Ideme napred, na celom Slovensku zakladajú sa spolky potravné, čítacie, v ktorých sa ľud naučí modernému pokroku, gazdovstvu, v ktorých sa ľudu otvárajú pramene pokladov duševných a hmotných». — Koho zásluhou je ale, že sa teraz na celom Slovensku zakladajú spolky potravné a čítacie? Každý svedomitý človek musí uznať, že sa tie spomínané spolky po celom Slovensku a po celej krajine začaly zakladať len vplyvom a pričinením kresťanskej ľudovej strany a jej vodcu grófa Ferdinanda Zichyho, o ktorom akýsi bumbaj opovažuje sa písať, že je šovin. Nuž nebalamúfme ľud a povedzme si pravdu: «Ľudové Noviny», ako pokračovanie «Katolíckych Novín», nenie sú ani katolícke, bo jednoducho urážajú kňazstvo a búria proti vrchnostiam cirkevným, lež sú nenie ani ľudové, bárs chcely ľud slovenský zviest biskupským požehnaním, ktoré nikdy nedostaly. Čo sú ony teda? Sú to noviny bludové, aké žiadon svedomitý katolík v dome svojom trpeť nesmie.

Kedy bude rekrutačka?

Honvédske minister Ludvík Jekelfalussy vydal nariadenie o rekrutovaní roku 1885. narodených vojovojiných. V smysle tohoto nariadenia assentírka má sa previesť vo všetkých právomocnosťach od 10. októbra do 30. novembra.

Proti zvýšeniu dane.

Ku debrecínskemu kupeckému spolku už z viac strán došli ponosy, že daň kupcov vzdor ťažkým gazdovským pomerom posledných rokov skrz finančnú vrchnosť je značne zvýšená. Následkom týchto ponosů menovaný spolkol minulé dni vydržoval valne navštívenú poradu, na ktorej dal sa zastúpiť Krajinský spolkol kupcov, taktiež aj Kupecká dvorana. Na porade uzavreli, že napíšu prosbu, v ktorej budú prosíť finančnú správu, aby proti kupcom, zápasiacim s ťažkými gazdovskými pomerami, bola dobroprajná. S podobnými prosbami obrátil by sa mali na patričné miesta aj hospodári a malí priemyselníci.

Nové matrikulárne okresy.

Nový zákon o vedení matrik vstúpi s 1. januárom budúceho roku do života. Uvedením do života tohoto nového zákona každé okresné notárstvo a každá obec bude tvoriť matrikulárny okres a každý notár bude z úradu matrikárom a každý podnotár alebo pomocný notár bude náhradným matrikárom. Výnimčne tam, kde sú podnotári inými prácami natoľko obťažaní, že sú nie vstave aj matriky viesť, tam budú ponechaní terajší náhradní matrikári.

Aj týmto novým zákonom urobí sa len toľko, ako nič. Najlepšie by bolo, tak ako to kresťanská ľudová strana

chce, revidovať tie cirkevno-politické zákony a keď sa dokáže, že nestoja nič, bár mnoho koštujú, potom ich aj zotref.

Zbraň lesných hájnikov.

Viacerí slúžnovci nariadili, že hájníci nesmú bez zvláštneho dovolenia nosiť poľovnícku zbraň, lež len slúžobnú zbraň. Následkom toho ktorý hájnik by v určenom čase svoju zbraň nezamenil, tomu poľovnícku zbraň zhabú. Minister vnútra toto nariadenie zrušil a nariadil, aby sprisahani lesní hájníci a lesní úradníci z úradu dostali z roka na rok povolenie ku noseniu slúžobnej zbrane.

Povinovaté poistenie robotníkov proti nehodám.

V ministerstve obchodu zostavili zákonný návrh o poistení robotníkov proti nehodám. Tento návrh pojednávala Krajinská obchodná rada, ktorá zasadla predpoludním dňa 18. augusta pod predsedníctvom ministerpredsedu Alexandra Wekerleho.

Z CUDZOZEMSKA.

Nemecko.

Katolíci Nemecka dňa 19. augusta shromazdili sa v nesmierne veľkom počte ku 53-mu valnému shromazdeniu vo fabričnom meste Ruhr-Essen. Vo valnom shromazdení laňajšieho roku v Strassburgu vydržiavanom bolo ustanoveno, aby nasledujúce, ako terajšie shromazdenie, bolo v tomto meste. Vodcovia katolíckych pohybov politických a verejného života v Nemecku vzali do programu terajšieho valného shromazdenia všetky otázky sociálne, o ktorých sa v jednotlivých odboroch nielen pojednávalo, lež ktoré ku blahu ľudu aj do života uvedené a rozriešené budú. Mesto valného shromazdenia Ruhr-Essen všemožnými obetami prispelo k tomu, aby katolíci Nemecka čo sem prišli, prijati boli slávnostne a zodpovedne katolíckemu menu. Sbor biskupský katolícky Nemecka, ako vôbec s pozornosťou sleduje všetky pohyby katolíckej, tak zvlášte svojou prítomnosťou bol ku ozdobe tohoto valného shromazdenia. Obyvatelia mesta tešili sa nadovšetko príchodu kardiála *Fischera*, arcibiskupa z Kölnu, ktorý cez desať rokov ako učiteľ náboženstva medzi nimi účinkoval. Aj z Uhorska bolo viacej prítomných na tomto valnom shromazdení, medzi inými aj dr. *Alexander Ernst*, krajinský vyslanec volebného okresu varínskeho.

Francúzsko.

Rozluka cirkve od štátu. Pápež Pius X. vydal encikliku, v ktorej vyslovil sa otvorene, lež prísne zodpovedne právu a zákonom cirkevným. Slobodomyselníci, frei-

maureri a socialdemokrati francúzski, zdá sa, nenie sú celkom spokojní s najnovšou enciklikou. Pápeža i aby cirkev tým viac pokorili, zamýšľajú predostref zákonodarnému sboru zákonný návrh, aby všetci vojopovinní kňazi povolani boli ku vojsku. Kňazi do teraz aj vo Francúzsku oslobodení boli od vojančiny. Po odhlasovaní spomenutej predlohy naraz 10.000 kňazov prinútia pod vojanské prápore. To všetko v mene osvety a ku tým väčšiemu pokoreniu cirkve katolíckej.

Rusko.

Následky úkazu tolerancie. Len nedávno, čo bol v Rusku vydaný úkaz náboženskej tolerancie a už sa následky toho ukazujú v obrovských rozmeroch. V eparchii *chelmskej*, ktorá patrí ku kongresu Polsku od mája minulého roku do konca roku vrátilo sa na vieru katolícku 110.000 duší. Dľa mienky smerodajných osôb vrátilo sa v tomto čase ku katolíckej viere asi 163 000 veriacich. V gubernii Grodno vrátilo sa ku cirkvi katolíckej 10.000 veriacich; v gubernii Minsk tiež 10.000; v gubernii Vilna 30.000. Svet katolícky musí sa len tešiť tomuto následku úkazu tolerancie ako z druhej strany rmútiť a pohoršiť sa musí každý vzdelaný človek nad tým, čo židovstvom zvedené socialdemokratické bandy stvárajú prítomne vo Varšave. Policajtov, kozákov a jednotlivých vojakov na stráži mordujú bombami na stá a stá, ako keby to ani Iudia neboli. Vrechnosť, keby bola i tá najvládnejšia, musí konečne trpezlivosť ztratit ohľadom na také hrozné zločiny, aké socialdemokrati a jejich židovskí vodcovia páchajú. — Nenie teda tomu div, že v Rusku vojenské súdy súdia nad revolucionármi, že tam socialdemokratov na smrť odsudzujú a že židov bez ohľadu vyhánajú z Ruska.

Pozvanie.

Oduševnení občania kresťanskej ľudovej strany volebného okresu hétharšského dňa 26. augusta bežiaceho roku vydržiavajú

Ľudové shromazdenie v obci Berzevicze

(na placi pred kostolom) s nasledujúcim programom :

Zahajujúca reč predsedu. Drží: *Ladislav Mednyánszky*, krajinský vyslanec.

Programm kresť. ľudovej strany. Drží: dr. *Achiles Bán*, statkár doboiský.

Kresťanská ľudová strana a malí Iudia. Drží: *Edvard Sottész*, farár z Pécsfalu.

O účinkovaní kresťanskej ľudovej strany. Drží: *Valent Ruzsnyák*, farár z Paloncza.

Záverečné slovo. Drží: dr. *Emil Gyuriss*, krajinský vyslanec.

Dané v Berzeviczi, dňa 16. augusta 1906.

Riaditeľstvo.

Kresťania, kupujte len u kresťanov!

BESEDNICA.

Poučné rozprávky.

(Pokračovanie.)

Bohaprázдне slová Falkóciho tak rozčulily statočného mladíka, že volal celý bez seba :

— Žeň ďalej, ty neverec ! Prah bezbožného človeka nikdy neprestúpim.

S tým sa obrátil a jachal odkiaľ prišiel. Marne prosil ho Falkóci, aby šiel s ním ďalej, on sa ani len neobzrel naňho. Čo mal tento teda robiť ? Šibol ako besný kone a hnal domov.

Keď to Lacko spozoroval, vrátil sa k soche, pomodlil sa a oslovil starú žobráčku. Na otázku, ako upadla do takej núdze, takto odpovedala :

— Ach, mladý páňko môj, aký ste vy dobrý. To sa ešte nestalo so mnou, aby ma bol páň oslovil. Teda poviem vám na krátko, čo vedieť chcete. Nevieť, kto boli moji rodičia, lebo neznala som ani otca, ani matku. Ako opustená sirota potíkala som sa po svete, dobrí ľudia sa starali o mňa. Keď som bola väčšia, šla som slúžiť a pracovala som až do staroby, ale konečne zodrala som sa a upadla do ťažkej choroby. Keď som sa zotavila, nikto ma nechcel, marne som hľadala robotu. Táto Pannienka Maria ma vzala pod ochranu, odtedy tu si hľadám svoj biedny chlieb, vždy sa najdu dobrí ľudia, ktorí mi dajú almužnu. Ach, veď moja preblahoslavená Panna Maria ma neopustí.

Reč starej žobráčky velice dojala Bezdaja. Bol mladík poriadny. Rodičia veľmi dbali o jeho výchovu a vstúpili mu do srdca to povedomie, že není väčšieho pokladu nad čistou vierou. Preto ho pobúrily bezbožné reči Falkóciho a preto sa postavil oproti nemu. Dobre vedel, že není dost byť nábožným, ale treba vieru našu svätú aj verejne vyznávať a keď treba brániť.

Bohato obdaril žobráčku a ponáhlal sa ku stanici. Starena dala sa do plaču od veľkej radosti. Teda vyplnila sa jej starodávna žiadosť. Ako krásne dá obnoviť sochu Bohorodičky. Potom sopljala svoje trasúce sa ruky a modlila sa vrúcne.

Za ten čas Falkóci prišiel domov a bol velice nazlostný, istotne vedel, že jeho žena bude mu robiť výčitky, keď jej povie, čo sa mu prihodilo s jeho čakaným priateľom na ceste.

Ale nestalo sa tak. Žena Falkóciho sedela pri okne a bola celá zronená, čo ho veľmi prekvapilo.

— Čo ti je moja drahá ? — pýtal sa.

— Za ten čas, čo si bol preč, — odpovedala mu manželka — malý Belko ochorel. Je v horúčosti. Mnoho

plakal a bol nespokojný. Teraz zaspal, nechod k nemu, aby sa nezobudil.

Falkóci zachvel sa strachom. Jeho drahý a jediný synček ochorel. To není možné. Veď keď odišiel z domu, Belko vesele behal po zahrade. Tíško priblížil sa k jeho lúžku a načúval, ako chlapček dýcha. Dych neboli riadny, ustavične sa zastavoval a tvár chlapcova bola veľmi zapálená.

Falkóci sa veľmi naľakal, až studený pot cedil sa z jeho tváre a kľaknul si pri chlapcovi, aby ho mohol lepšie pozorovať.

— Čo mu môže byť ? — dumal v sebe. — Možno mnoho behal, zohrial sa a od toho je ukonaný. Jaj, len aby neochoorel.

Ale neistota nedala mu pokoja, nemohol sa zdržať, aby nezobudil spiace dieťa.

— Belko môj ! Počuješ ! Otec ťa volá ! Doniesol som ti malého koníka.

Chlapec otvoril oči a boľastne hľadel na otca.

— Belko, anjel môj, chceš toho koníka ? — pýtal sa otec a bozkával horiacu tvár chlapcova.

Chlapček neštedotal ako inokedy, len kývnul hlavou.

— Povedz že, dieťa moje, kde ťa boli ? — vypytoval sa ho otec.

Chlapček počal stonať a ukazoval na hrdlo.

Otec zatriasol sa od ľaku. Včul už uveril, že je chlapec nemocný. Vedel, čo mu je.

— Bože môj, veď Belko má záškrt, — povedal ku svojej manželke. — Jaj, beda nám ! Ale ako mohol dostať túto ukrutnú nemoc ? Nuž ale nesmie zomreť ! Čo by ma to stálo celý môj majetok, musí zostať pri živote.

Zaraz dal zapriaľnuť a kočiare šly pre lekárov, Jedon ťa, druhý inde.

Za ten čas otec ani sa len nepohnul od synčoka. Hladkal ho, hovoril k nemu, pokládol k nemu všetky hračky, ale chlapca to netešilo. Prehadzoval sa z boka na bok, bol nespokojný a dusil ho kašeľ.

Ten čas, zakiaľ lekári prišli, zdal sa byť večnosťou. Konečne dobehol prvý kočiar a o chvíľu vkročil do izby lekári.

— Pane, žiadajte čo chcete odo mňa, len vyliečte synčoka môjho. Veľmi je nemocný.

— Čo možno vykonám, v najhoršom páde musíte sa oddať do vôle božej.

Potom nahnul sa ku chlapcovi a zkušal ho.

— No, není tak zle, ako ste si mysleli, — odpovedal lekári — ale zato neviem vám vopred povedať výsledok, lebo v tejto chorobe často stane sa neočakávaný obrat.

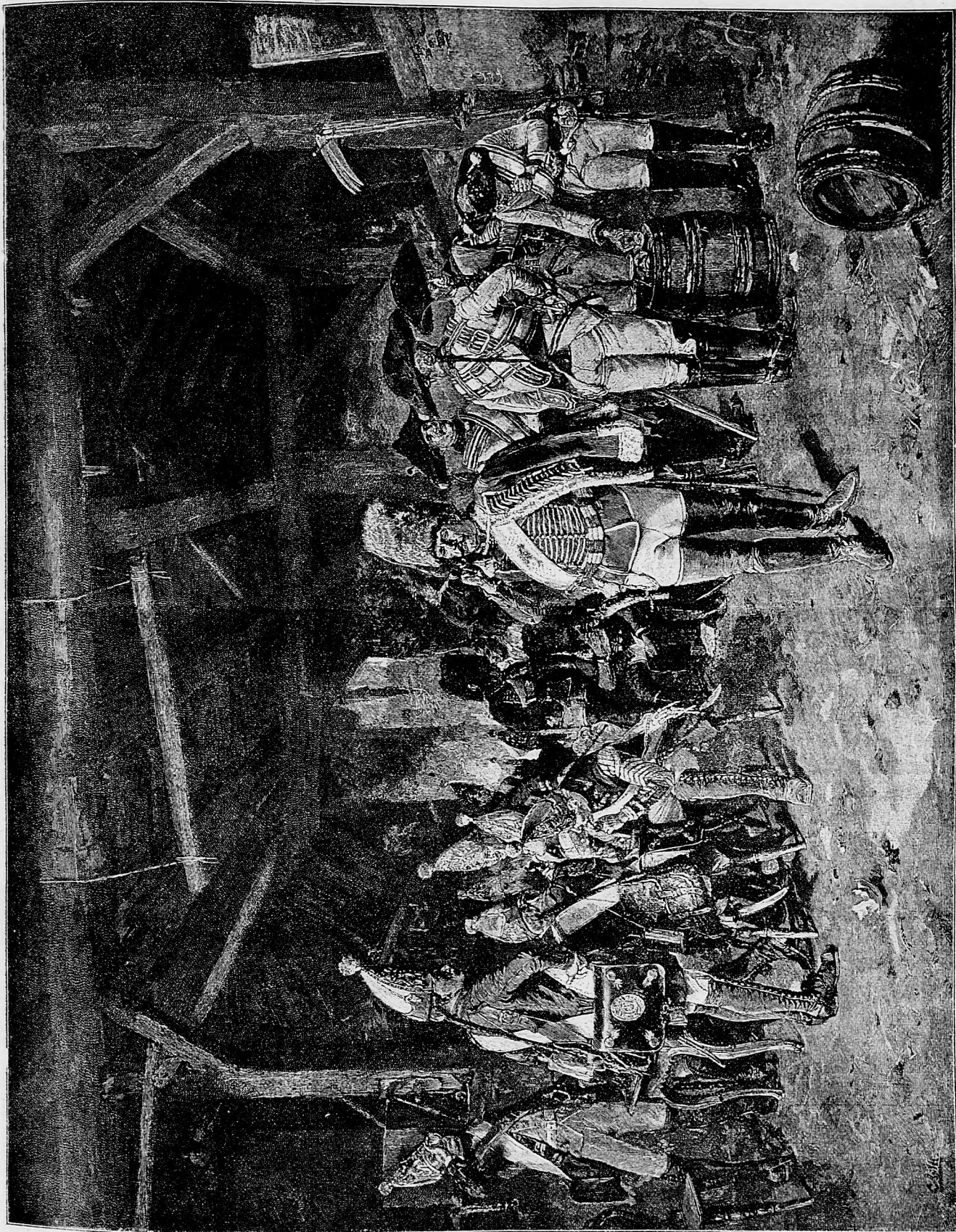
Falkóci zbladol a zostal bez seba. Čože, var by jeho milý Belko, ktorému niet páru, zomreť mal ? Nie, nie, to není možné. To by nepreniesol. Radšej všetko ztratí, len Belko nech žije.

Úbohý chlapček viac dní sa trápil. Raz lepšie mu bolo, raz horšie. Otec dní a noci vysedával pri ňom a pozoroval na každý jeho pohyb.

Táto neistota, strach a trápenie docela zronily udat-

ného a hrdého Falkóciho. Ztratil nádej, lebo aj lekár pochyboval, že by malý chlapec vyšiel z tejto nebezpečnej

— Pane, neviem ho zachrániť. Nenie možné. Tu nič nestojí moja veda. Noc snáď prežije, ale za zajtraší deň

Pruskí vojaci koncom XVIII-ho storočia v kráme lezenia.

nemoci. Cez dlhší čas ležal ako mŕtvý a dýchal veľmi ťažko.

Sám lekár obrátil sa ku Falkóciemu a riekol:

neručím. Čo som vedel a mohol, vykonal som, viac neviem, tu len Boh spomôže. To vám ja, lekár, hovorím.

(Dokončenie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Narodeniny kráľa. Jeho veličenstvo kráľ Franc Jozef I. v sobotu dňa 18. augusta slávil svoje 76-ročné rodzeniny, ktoré tak v hlavnom meste ako i všade po krajine slávnostne zasvätili. V Budapešti zavčas rána chodili po uliciach vojenskej bandy. V Matiašovom chráme v Budine odbývaly sa slávnostné služby božie, na ktorých prítomní boli zastupitelia všetkých hlavnomestských vrchností a cirkevní a svetskí hodnostári.

Najmladšia vnučka kráľa. Novonarodenú dcérku arcikňažny Marie Valerie dňa 13. augusta pokrstili v prítomnosti jeho veličenstva kráľa. Novonarodená princezna pri sv. krste dostala mená: Matilda Maria Antonia Ignacia. Krstnou matkou bola grófka Trany, ktorú zastupovala bavorská kňažna Gizella. Obrady krstu odbavoval dvorný farár biskup dr. Mayer.

Smrť. Ján Petruška, zubrický farár v Orave v 64-om roku veku svojho dňa 16. augusta tichúčko a s odovzdaním sa do vôle Božej usnul v Pánu. Dlhý čas chorľavel. V svojej dlhej a ťažkej nemoci hľadal útočisko a potešenie v Oltárnej Sviatosti prítomnom Ježišovi, ktorého bol verným sluhom a horlivým rozsievateľom slova Božieho. Utiekal sa ale i k Panne Marii, veď bol jej neunavným ctiteľom. Veriaci jeho plačú a nariekajú nad ztrátou svojho dobrého a láskavého duchovného pastiera. Nech odpocíva v pokoji.

Náčelník rádu milosrdných v Uhorsku. Cassian Maria Gasser, generál rádu milosrdných od 14. augusta v sprievode svojho tajomníka Norberta Naverdu bavil sa v Prešporke, aby v uhorských kláštoroch milosrdných vydržoval kanonickú visitáciu.

Zhorela fabrika. Z Koložváru oznamujú, že pri nádraží uh. štátnych železníc dňa 16. augusta asi o polnoci z neznámej príčiny chytila sa «Prvá sedmohradská fabrika na metly», ktorá úplne zhorela. Ohen hrozil nebezpečím celej štvrti mesta a to tým väčšmi, lebo neďaleko tejto fabriky nachádza sa aj fabrika na zápalky. Hasičia po dlhej a namáhavej práci oheň lokalizovali a takto zamedzili cestu väčšiemu nebezpečeniu, no fabriku nemohli zachrániť. Škoda číni asi 100.000 korún.

Utopily sa. Z Košíc oznamujú, že na puste Tuča v rieke Hernád kúpaly sa: manželka lekárniky Júliusa Widdera, vychovávateľka Marta Gábor a jedno mladé dievča, menom Lidi Friedmann. Marta Gábor sa osmelila a vošla do hlbkej vody, no prúd vody ju strhol, takže sa začala topiť. Toto videla Lidi Friedmann a pospiechala vychovávateľke na pomoc, silný prúd ju ale tiež strhol a obe nešťastné devy sa utopily. Ich mŕtvoľy na druhý deň vytiahli z rieky.

Sviatok svätého Štefana prvého kráľa apoštolského Uhorska zasvätili dňa 20. augusta po celej krajine s veľkými slávnosťami. Do hlavného mesta prišlo z tejto príležitosti asi 70.000 vidiečanov. V kráľovskom zámku začaly sa slávnostné obrady o 7. hodine ráno. Po odbavených modlitbách v zámočkom kostole pohla sa procesia so svätou Pravicom Štefana kráľa ku korunovačnému chrámu Mateja kráľa. Napred niesli kríž, za ktorým kráčaly rozličné spolky, veriaci peštianskych farností a kňazstvo. Za kňazstvom šiel hudobný sbor 32. pešieho pluku Marie Terezie a čestná stotina. Za hudobným sborom kráčali zastupitelia vrchností, za nimi štyria klerici niesli na pleciah drahocennú skryňu, v ktorej na červenom baršoňovom vankúši spočíva sv. Pravica Štefana kráľa. Pri svätej Pravici kráčali členovia univerzitnej rady a vedľa nich strážcovia koruny. Za svätou Pravicom šiel Karol Kánter, opát-farár zámočského kostola a strážca svätej Pravice s kňazským sprievodom. Za týmto kráčal biskup Medard Kohl, ktorý na miesto chorého kniežaprimasa viedol processiu. Za biskupom tiahli členovia vlády, ministerpredseda Alexander Wekerle, Ludvik Jekelfalussy a Gejza Josipovich, kapiián telesnej drabantnej stráže Gejza Fejérváry, rektori a dekaní hlavných škôl a iní hodnostári. V korunovačnom kostole držal kázeň Ján Kudora, farár z Visky (stol. Hont). Po kázni slúžil hrubú sv. omšu biskup dr. Medard Kohl. Po svätej omši navrátil sa pochod do zámočského kostola, kde sv. Pravica cez osem dní vystavená je ku verejnej pocte.

Ochoreli od pokazeného mäsa. V hlavnom meste v Német-ulici v dome č. 8. dňa 16. augusta večer náhle zle ostali krajčír Karol Lambert a jeho manželka. Ku manželskému páru zavolali dobrovolných ochrancov, ktorí chorých odviezli do nemocnice. Vyšlo na javo, že manželka ochorela od zkaženého mäsa. Policia zaviedla prísne vyšetrovanie v tejto záležitosti. Stav manželského páru je povážlivý.

Vytvorenie tesárskych pomocníkov. Už uplynulo asi päť týždňov, čo tesárski majstri vytvorili z práce svojich pomocníkov. Za tento čas zamestnávateľia nevedeli sa so svojimi pomocníkmi dohodnúť. Minulé dni nastal v štrajkovom ohľade prajnejší obrat, ktorý ale neznamená ešte koniec štrajku. Z pomocníkov totižto viacerí hlásili sa u svojich zamestnávateľov, že sú ochotní za starých podmienok začať pracovať. Tesársky oddiel priemyselného sboru uzavrel, že tých pomocníkov, ktorí chcú pracovať za predošlých podmienok, prijme do práce. Krem toho aj z vidieku prijme pomocníkov za týchto podmienok. Vidiecki pomocníci dostanú 48 halierov minimálnej mzdy na hodinu a najmenej na šesť týždňov zabezpečia im prácu. Tým pomocníkom, ktorí za šesť týždňov ostanú v práci, tesárski majstri prinavrátia cestovné trovy.

Zemetrasenie v Južnej Amerike. Obrovské zemetrasenie bolo minulé dni v Južnej Amerike v štáte Chile a v Argentine. Mesto Valparaiso v Chile a Mendoza v Argentine obrátené sú na rúmy. Mnoho ľudí prišlo pri tomto obrovskom zemetrasení o život. Zachráň nás Boh od podobného nešťastia.

Útok na radcu správy rádu piaristov. Hnusný útok spáchal v pondelok dňa 13. augusta večer robotník Jozef Jung na staručkého radcu správy rádu piaristov Benedika Csaplára. Osemdesiatpäťročný starý pán, ktorý len pred pár dňami slávil svoje 60-ročné kňazské jubileum, prechádzal sa v parku na Eskütéri v Budapešti. Keď sa chcel vrátiť domov, šiel okolo neho robotník Jozef Jung. Odrazu robotník od zadku uderil staručkého radcu po tvári a hodil ho o zem, takže starý pán na ľavej nohe utrpel ťažké úrazy. Familia hodinára Doblera videla celú udalosť. Doblerov syn bežal za útočníkom, ktorý sa skrýl pod Alžbetin most. Tu postál, jako by sa nič nebolo prihodilo. No Doblerov syn zavola policajta, ktorý útočníka chytil. Medzi tým dvaja piaristi pribehli staručkému Csaplárovi na pomoc a dali ho zaviesť domov. Lekári konštatovali, že radca má v ľavej nohe zlomenú kosť a za dlhý čas musí ležať v posteli, ba vzhľadom na vysoký vek starého pána otázne je, či sa vôbec vylieči. Keď policajt chytil Junga, hovoril mu, aby poprosil starého pána za odpustenie a on ho pustí na slobodu. Jung ale tajil, žeby on bol spáchal útok. No Doblerová ho poznala a kázala policajtovi, aby ho zaviedol na políciu. Tu potom Jung bránil sa tým, že on bol opilý a nevie, čo robil. Vypočuli aj svedkov, ktorí všetci hovorili, že útočník nebol opitý. Jung síce pre podobný útok už bol raz trestaný. Proti policajtovi, ktorý slabo plnil svoju povinnosť, hlavný kapitán zaviedol vyšetrovanie.

Zmije vo Spiši. Z Levoče oznamujú, že vo Spiši sa natoľko rozmnožily jedovaté zmijs, že vrchnosti nariadily vykynozenie nebezpečných hadov a za jednu zabitú zmijsu platia 50 halierov čo odmenu. Posaváď zabili ľudia vyše 200 zmijs a hlavy odozdali vrchnosti.

Vykázania zo Švajciarska. Z Zürichu oznamujú, že švajciarska vláda veľmi prísne zakročila proti cudzozemským socialistickým buričom. Predošlý týždeň vykázala redaktora jedného socialistického časopisu, menom Emila Hautha, lebo z príležitosti terajšieho štrajkového pohybu povedal poburujúcu reč. Haut je nemeckým poddaným a pred vojančinou ušiel z Nemecka. Krem Hautha švajciarska vláda vykázala dvanásť nemeckých, troch rakúskych a pätnásť talianskych občanov, lebo brali účasť v socialistických demonstráciach. V kruhu robotníkov panuje veľká rozčulenosť.

Falšované mlieko. Z Madridu oznamujú «Berliner Ztg»-u, že tam mnoho ľudí ochorelo následkom požívania falšovaného mlieka. Lekári ani nestačia chorým pomáhať. Stav mnohých chorých je povážlivý.

Bulharskému panovníkovi číhajú na život. Zo Sofie oznamujú: Ako sa časopis «Dem» dozvedá, zlovestný bulharský zbojnícky vodca Ján Saudarsky zmizol z Kamporie a sa zdržuje v hore pri Bystrici. V Bystrici sa baví teraz aj bulharský panovník Ferdinand. Sandarsky sa vraj výslovil, že zavraždí panovníka Ferdinanda. Preto letohrádok panovníka strážia a panovník len zriedka kedy odíde z letohrádku.

Nehoda turistu. Z Levoče oznamujú, že nemecký turista Vilhelm Heisler chcel sa vydriapať na lomnický vrch, ale na jednom nebezpečnom mieste sa pokízol a srútil. Nebezpečne raneného človeka na druhý deň našli a zanesli ho do blízkej útulne.

Srbskí pašovatelia. Z Oršovy oznamujú, že tamjší financi zbadali na Dunaji jednu podozrivú loď, ktorá sa priblížila ku uhorskému pobrežiu. Keď na lodi sediaci Srbi videli, že financi dávajú na nich pozor, chceli ujsť, no financi niekoľkými výstrelami prinútili ich, aby sa poddali. Zavedené vyšetrovanie dokázalo, že Srbi chceli vpašovať do Uhorska mäso a rožný dobytok. Financi mäso zhabali a živý dobytok predali na licitácii v Oršove.

Nešťastie medzi vrchami. Z Innsbrucku oznamujú, že hlavný dozorca z Würzburgu Eugen Serman so svojou manželkou urobil výlet medzi vrchy. Nedaleko Brenneru ale Sermann na vidomoči svojej manželky srútil sa z jedného vysokého brala a tak nešťastne padol, že sa nebezpečne urazil.

Chýry zo Spiša. V Ždiari dňa 2. augusta zomrel Pavel Haber, farar ždiarsky na odpočinku po dlhom trápení a po pobožnom prijatí sv. sviatostí v 64. roku života svojho a v 34. roku svojho kňazstva. Pochovali ho dňa 6. augusta. Vyšše 20 kňazov mu preukázalo poslednú úctu. Nebohý, ktorý sa v Nižných Lapšoch narodil, za 27 rokov bol horlivým pastierom ždiarskych veriacich; lanského roku sa pre svoju už dávnejšiu chorobu na odpočinok utiahol. — Do Holló Lomnice je za administrátora poslaný Michal Bajor, kaplán chlebnický. Doterajší administrátor Sommer ide do Ameriky. — V obei Richnó dňa 2. augusta zúril veľký oheň. Ohňu padlo v obeť 18 domov i s bočnými staviskami. — V Novej Vsi zablávil dňa 30. júla jeden kočiš s vozom jednu ženu, ktorá na mieste zomrela. — Vo Vlachoch bola dňa 3. augusta veľká povodeň, ktorá veľmi zkazila železničnú dráhu. — V Nižnom Šmeksi bolo do 6. augusta 610 osôb. V belanskom Barlangligete bolo do 1. augusta 2228 osôb. V Šmeksi bolo do 5. augusta 2599 osôb. V Tátralomnici bolo do

Osožné a chytré prevedenie parcellovania.

«A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provádzanie parcellovania a ku tomuto cieľu udeľovanie požíčiek. Cieľe ústavu tohoto vytvárajú úžernictvo každého druhu, preto on sám nekupuje majetky ku parcellovaniu, lež na žiadosť prevezme za miernu odmenu unovania úplné prevedenie parcellovania (rozumie sa prácami právnymi, mernickými a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý postará sa o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkam zodpovedne. Ku cieľom parcellovania ústav ochotne povoluje požíčku do dvoch tretín ceny pri výhodných podmienkach, o čom vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapest, V., Géza-u. 2.) na žiadosť ochotne odosiela. — Výhody spoluúčinkovania ústavu sú: 1. Lacné prevedenie parcellovania. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osohu, kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majiteľ odpredá. 3. Kupec a odpredavatelia pozbavia sa všetkých starostí parcellovania. 4. Odpredavateľ naraz v jednej sumne dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa popredku. — Zvláštne výhody ústavom povolenej požíčky ku parcellovaniu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa pozadne. 2. Požíčky povolujú sa počnúc už od 300 korún. 3. Požíčka vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára nenie potrebná, potrebuje sa len lacné uhodnovnenie notárske. Ústav požíčku vypovedať nemôže.

5. augusta 864 osôb. V Tátraszélplaku bolo do 2. augustu 946 osôb. V lubovenskom kúpeli bolo do 23. júla 703 osôb. V Iglófürede bolo do 26. júla 446 osôb. — V mesiaci júli vystaňovalo sa zo Spiša 271 osôb a to všetko do Ameriky. — Dňa 4. augusta uderil hrom vo Vibornej do jednej stodoly, ktorá následkom toho aj zhorela. — Dňa 4. augusta padol v Magure veľký ľadovec, ktorý v Hanušovciach, v Giblu a v Richvalde značnú škodu porobil. — V Novej Vsi zlatý sobáš slávil dňa 5. augusta tamojší rímsko-katolícky učiteľ Karol Kozmund so svojou manželkou rodenou Klimko. — Dvaja synovia debrecínskeho učiteľa Martina Nováka už pred tromi týždňami sa vybrali do Tatier a do teraz ešte niet o nich chýru, zaiste padli z daktorého vrchu a sa zabili. — Dňa 6. augusta Ludvik Sachon, majiteľ hodvabnej fabriky z mesta Lyon (Francúzsko), keď vo Vysokých Tatrách od zeleného jazera ku piatim jazerom chcel ísť, na jednom mieste zanechal riadnu cestu a na sňahu sa spustil, ale tak nešťastlivo sa uderil o jednu skalú, že si ľavú nohu zlomil. — Už aj v Magure sa začala žatva. — Od 5. aug. nastal veľmi neprajný, daždivý a zimný čas, ani v neskorej jaseňi. Na Vysokých Tatroch napadol sňah. — Do Tátralomnice prišla nedávno jedna väčšia spoločnosť z Anglicka. — Jeden francúzsky pán so svojou rodinou na automobile prišiel z Paríža (hlavné mesto Francúzska) do našich čarokrásnych Tatier.

Smrtonosná stávka. V obci Vaskóh (st. biharská) tamojší gazda Florian Bune stavil sa, že vypije 5 litrov pálenky a zje 30 šúlkov uvarenej kukurice bez toho, že by sa mu voľačo stalo. Päť litrov pálenky aj vypil. No kukuricu už neovládal. Pri 25. šútku silný človek obledol a spadol zo stoličky. Porazilo ho na srdce. Vrchnosť zaviedla vyšetovanie.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdáliš je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? — Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, ale *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet».

HOSPODÁRSTVO.

O spoločných pasienkoch.

Pasenie statku na obecných pasienkoch dľa zákona treba zriadiť. Poriadok pasenia valné shromaždenie súmajiteľov (kompossesorov) určí. tiež podobne aj to, že koľko a aké zvieratá má právo každý jeden majiteľ vy-

háňať na pašu a akú zaviazanosť berie na seba ten gazda, ktorý nie svoju lichvu vyháňa na spoločné pasienky, ale právo svoje prepustil inému majiteľovi.

Pravidlá o spoločnom pasení statku obsahujú v sebe o tomto osobytne vydaný poriadok, ktorý zákon len veľmi povrchno vysvetľuje, ale predsa udá všetky tie otázky, na ktoré poriadok pasenia musí sa rozprestierať. Menovite ustáliť treba v stanovách o spoločných pasienkach, že koľko kusov statku slobodno vyháňať; pasienky v jakom rade a čase prídu do užívania, v jakom rade bude sa pásavať statok; kde majú byť studne, napájadlá, stáne atď.; koľko sa má platiť od každého hoväda, aký plat dostanú pastieri; kedy možno dovoliť, aby jednotliví osobytne pásli svoju lichvu.

Toto sú najdôležitejšie nariadenia poriadku, pri nich držať treba pred očima: že koľko kusov možno pripustiť na pasienku, aby neztratil úradnosť? To od toho závisí že koľko urodí sa trávy na nej, čo dá sa vedľa jochov posúdiť. Lenže zákon aj to nariadi, že pasienky treba aj opatrovať a nielen vyžierať. Rád by vedel, že ktorá obec zadrží toto nariadenie? Ktorá naloží sumajiteľom, aby čistili, bránili, vysievali dobrým semenom pasienky a aby nivočili na nich bodľačie, blen a inú škodlivú burinu? Pravda, ani jedna, kdežto zákon prísne nakladá vrchnostam, ako majú opatrovať pasienky. Hja, keď ich zanedbáme, potom nečudujme sa, že statok hladný príde z paše domov.

Že koľko kusov statku slobodno vyháňať? Vezmime za jednotu koňa alebo kravu a rátajme na ňu dve žriebatá alebo teľce; 5—6 ošípaných a 8—10 oviec. A aby statok nesľiedil po celej pasienke, treba ju na čiastky podeliť, lebo ináč dakde celá bude vyžratá, miestami ale nevyužitkováná. Flaky a holotiny o tomto svedčia. Potrebné je, aby si oddýchla tá čiastka pasienku, ktorú lichva už spásla. Konečne vedieť musíme, že kone a rožný dobytok, ovce a ošípané žiadajú osobytnú pasienku. Po ovci kôň už nenajde pašu. Sviňa doryje pasienku. Po husy nepasie sa ani kôň, ani rožný dobytok. Takto pojednáva zákon o spoločnom pasení a prísne nakladá jak obecným výborom, tak aj kompossesorátnej rade, aby určila poriadok pasenia a že v akom poriadku majú sa zvieratá na pašu vyháňať.

Z ohľadu zdravotníckeho zákon nariaďuje, že majú byť na pasienkoch studne, válovy, šopy a stromy. Že čo zadržia obce z tohoto nariadenia, to vie každý. Preto sú naše pasienky plané a preto chudne a hynie na nich statok. To, čo ja tu len v krátkosti píšem, je celkom neznáme našim malým hospodárom. Prosím ich, nech nečakajú, až vrchnosti zakročia v ohľade pasienok, ale sami od seba nech obrátia zreteľ svoj na zanedbané pasienky, nech nešajú útraty, veď sa to na statku viacnásobne nahradí.

Gazda.

Slovenská ľudová strana nestojí na stanovisku katolíckom, verný katolík nemôže súhlasíť s touto stranou!

DOPISY.

Z Trstenej.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom «Kresťane».

Priateľom Skyčáka a Rátha. Týmto na vedomie vám dávame, že jako predošlé roky, tak i tohoto roku dňa 16. júla **bol odpust v Trstenej**. Ku sviatosti pokánia dostavilo sa okolo 800 veriacich, z ktorých mnohí bez svätej spovede odišli domov. Tito všetkým právom vzdychnuť si mohli: «**Žatva veľiká, robotníkov málo**». — Boly 2 kázne **po slovensky**, nábožný ľud spieval **po slovensky**, spovedali sme **po slovensky**; nasledovne **jazyk sme nikomu nevyrezali**, ľud Boha chválil «**v tej našej slovenčine**». — Takto to bude i na budúce, jestli neveríte, prídte a sa presvedčíte, jestli veríte, prídte a sa potešíte! Pozdravujú vás vaši oltárni bratia

Priatel'ia Zajáka a Csitáryho.

Horniaky.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom «Kresťane».

Prosba k p. Antonovi Bielek! Chytám sa do práce. Chcem písať list pánom biskupom. V tom liste žiadal by som povedať pravdu smelo a otvorene. Ale *úctive*, to už neviem. K tomu som veľmi slabý. Cítim sa byť už pokazeným. Nakazil som sa čítaním «Týždenníka» a «Ludových Novín». *Úctive* už neviem pravdu povedať, ani napísať. Naučte ma. Prosím Vás pre Boha, naučte ma, ako to mám *úctive* napísať tú pravdu v tom liste. Lebo ak by som tak — *uctive* — písal, ako píšete «Týždenník» a «Ludové Noviny», to môj list ani nepripustia k rukám biskupským. A to môj list by veru aj zaslúžil! A tak čo by som vykonal? Nič. A vysmiať sa nechcem dať.

Ešte raz Vás prosím. naučte ma pravdu *úctive* napísať. Budem Vám za to veľmi povďačným. Prosím A.

Zo Spiša do Ružomberka.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o uverejnenie tohto môjho dopisu v našom milom «Kresťane».

Naši milí bratia a sestry ružomberské! Pokúšajú vás z každej strany. Neprivoľte! Nepodľahnite! Keď Boh s vami, kto proti vám? Luterani, zneuctitelia Panny Marie by vás chceli vykradnúť z ovčince spasiteľnej cirkve ka-

tolickej. Nedajte sa! Vkrádajú sa k vám figliarskym spôsobom — nič im neverte! Najali si zopár katolíkov a skrze tých vás volajú a vábajú k sebe, lebo jejich cirkev luteránska má málo dietok. Chceli by ju nejakým obohatiť. Nedajte sa im sklamať! Vieme dobre, že ste vy mocní. Viete odoprieť pokušeniu! Panna Maria vás neopustí, ak len každodenne k Nej voláte hlasom srdca vašich: «O Maria, pomocnico kresťanov, oroduj za nás!» Poznáme vás dobre, veď sa schádzame s vami na Hore Levočskej. Žite po katolícky! Kostol neobchádzajte, veď tam prebýva sám Pán Ježiš Kristus! Na kázne cbodievajte, slovom Božím neopovrhujte! Kňazov majte v úctivosti. Modlievajte sa nielen doma, ale i v kostole. V nedeľu a sviatok kostol, služby Božie navštevujte. A tak vás Pán Boh bude žehnať svojou štedrou Pravicom. Čo vám zo srdca prajeme a o to i Pána Boha vrúčne prosíme.

Mnohí spišskí veriaci katolíci.

Od Oravy.

Pochválen Pán Ježiš Kristus.

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom obľúbenom «Kresťane».

Prešporčania a Liptáci! Nezávidte nám naše záračné udalosti. To sú len sľuby. Ale predsa premena sa už započala. Prvý zázrak sa už stal, a to nielen pre našu Oravu, ale pre celý slovenský svet.

«Katolícke Noviny» sa už premenili v «Ludové Noviny». Prešporčania a Liptáci povedia, že je to nie oravský zázrak. To je nie pravda. Bývalé «Katolícke Noviny» a terazšie «Ludové Noviny» sú nie skalické. To si my Oravci vyprosíme od vás. Žiadame si, aby sa «Ludové Noviny» preniesly zo Skalice do Námestova. Tu jest tlačiareň Šajnová. Tlačí i premenlivú «Oravu». Prečo toto požadujeme od «Ludových Novín»? Jedine preto, lebo len potom budú u nás premenlivé časy. Vybudujú nám v Námestove slovenské gymnázium. Potom nám budete ešte len závidieť vy Prešporčania a Liptáci! Na to gymnázium sa pôjde učiť celá mládež oravská. Na ňom budú zdarma učiť, zdarma knihy rozdávať, ale neviem, či budú i zdarma niektorému múdrost do hlavy lievikom liať. Náboženstvo sa bude predkladať a vysvetľovať dľa ducha «Ludových Novín». Môžete myslieť, vy Prešporčania a Liptáci, že ako budú potom vyzeráť oravskí katolíci. Celkom premenení a zozáračení. Na to poviete: «Bože, zachráň nás od ducha Ludových Novín!» Pravdu máte. Dal by Pán Boh!

Ale počúvame, že v celej krajine ide byť premena. Zázraky sa budú konať. Idú majetky deliť. Beda vám Prešporčania. Od vás vezmú a nám ubiedeným Oravcom dajú. Tak nám dobre bude. Keď by sa nám len dostalo hodne. Vtedy budeme pánni. Nebudeme pracovať, len dívať sa na robotníkov a rozkazovať, zaháľat a márnit a keď premárnime hybaj nazad do Oravy, odkiaľ si prišiel! Takej haňby sa my nechceme dožiť! My si len to budeme obrábať, čo nám Pán Boh skrze našich rodičov nechal. Chceme tu v Orave usilovne pracovať a Boh našu prácu

požehná. Od hladu nezomreme a nahí chodiť nebudeme. Ludovú stranu neopustíme, «Kresťan»-a budeme aj sami čítať a požičiame ho aj susedom. Nech žije starý náš Zichy a všetci ľudoví ablegáti!

Jozef i s bratom Jánom, roľníci.

Rozmary a žarty.

Láska k blížnemu.

Sudca: Vy ste včera v noci oboch strážcov vybil, čo na to poviete?

Obžalovaný: Prosím, veď by toľko bitky mnoho bolo bývalo pre jedného.

V kréme.

Host (nahnevaný): Hej, krémár, veď tá pečienka smrdí!

Krémár: Aj mne sa tak zdalo, ale som vám nechcel chuť pokaziť!

Dobre ju znal.

Jedna žena takto sa žalovala svojej priateľke:

— Môj muž je grobian, že niet mu tak ľahko páru. Len si pomysli: nedávno ma tak nahneval, že musela som za ním hodiť svietnik. A vieš, čo vykonal? Stal si pred zrkadlo, aby som nemohla druhý svietnik za ním hodiť, lebo by som zrkadlo zabila!

Vyzvanie.

Dňa 5-ho septembra bežiaceho roku pohne sa do Maria-Celly takzvaná «pezinská», čili «podhorská» processia. Po dioseckej a trnavskej železničnej dráhe cestujúci pútnici spoja sa na prešporskej železničnej stanici, odkiaľ potom ráno o 7. hodine 15. minútach spoločne pohnú sa do Viedne a cez Mödling, Sv. Kríž, Lilienfeld a Türrnitz, popri vrchoch sv. Anny, Joachima a Jozefa dňa 7. septembra dôjdu do Maria-Celly. — Deň 8. septembra strávia pútnici v Maria-Celly; dňa 9. septembra ráno ale pohnú sa zpiatky a navštíviac milostivé miesta Sv. Trojicu a Maria-Taferi, dňa 11. septembra večer o 6. hodine 28. minútach prídu do Prešporku, odkiaľ potom s večernými vlakmi môžu cestovať domov.

Cesta z Prešporku do Prešporka stojí 12 korún 30 halierov (6 zl. 15 kr.). Každý pútnik vymení si sám železničnú kartu. — S úctou sa vyzývajú katolíci, aby sa na tejto púti čím hojnejšie súčastnili.

Otázky, ale i odpovede.

Chceš poslať milodar na milostivý kostol Ivočský? Napiš adresu: *A róm. kath. Plébánia Hivatalnak. Lőcse. Szepes megye.* — Pošli toľko, koľko môžeš. Pošli vtedy, kedy máš.

Chceš vstúpiť do ingolštadtského Omšového spolku? Piš na adresu: *Redakcia Kráľovnej Svätého Ruženca.*

Jablonka. Árva megye. — Pritom pošli 4 koruny a 54 halierov s tým doložením, že zároveň vstupuješ do spolku Omšového.

Chceš si zaobstaráť novinky «Posol Božského Srdca Ježišovho»? — Piš na adresu: *Redakcia Posla Božského Srdca Ježišovho. Nagyszombat. Pozsony megye* — Pripoj k tomu 1 korunu 60 halierov. Za tým o pár dní budeš mať čo čítať pekného. Pošlú ti — ak chceš — čísla i od januára. Keď budeš čítať, to čítaj pomaly, múdre, srozumiteľne. A budeš mať z toho veľký osoh. Máš moc času na daromnikovania? Vezmi «Posla» a čítaj a tak lenivosti vyhýbaj.

Chceš-li si zaobstaráť novinky mesačné «Kráľovna Svätého Ruženca»? — Piš na adresu: *Redakcia Kráľovnej Svätého Ruženca. Jablonka. Árva megye.* — Pripoj 1 korunu i 60 halierov. A v krátkom čase hneď zavíta ku tebe. Budeš sa mať s čím zabávať. Nebude škoda toho času, ktorý na jej čítanie vynaložíš. Dostaneš čísla počnúc od prvého. I staré ročníky sú tam k dostaniu. Staré ročníky si zaobstaraj tak «Kráľovnej Sv. Ruženca», jak i «Posla Božského Srdca Ježišovho». Vezmi a čítaj.

Chceš-li čítať politický časopis? — Tu máš «Kresťan»-a. Predplať si naň. Adresu máš tu v ňom na prvej strane: *Kresťan. Budapest. IV. Ferencz József-rakpart 27.* — A pošli lebo sám na rok 4 koruny, na pol roka 2 koruny, na 3 mesiace 1 korunu i 20 halierov. Ak sám nevládzeš, nahovor druhých a viacerí spolu dovedna sa složte. «Kresťan»-a rozširuj a tak dobrý skutok konáš!

Spisy redakcii zaslané.

Sviatosť birmovania, pre birmovancov. Napísal dekan a farár dr. Jozef Janda (Csermend, u. posta Kis-Vicsáp, Nyitra megye). 32 strán. Cena 10 halierov. Vrele odporúčame.

Ježiš Priateľ Dietok. Modliaca a spevácka knižka pre školské dietky. Šieste vydanie, 332 strán. Cena jedného výtisku v plátne viazaného 70 halierov. Za 80 halierov, ktoré sa môžu i v liste v poštových markách odoslať, pošle ju knihtačiarne Karla Salvu v Ružomberku (Liptó-Rózsahegy) franko. Piesne (248) sa srovnávajú celkom s «Alleluja» spevníkom a z nich 48 sú vynótované. Každý rok sa z nej do 5000 výtiskov minie, dosiaľ za 10 rokov 52.000 (päťdesiatdva tisíc). Knižku zostavil Štefan Janovcsik, farár likavský.

Kresťania kupujte len u kresťanov!

Nezvyklé smädenie, žalúdočná kyselina a iné podobne pochádzajú od kávy Bonovej, ktoré veci sú ešte není všeobecne známe vo svojich účinkoch na nervy. Prečo teda tieto následkom svojho účinku, ktoré sú na naše neskoršie časy až veľmi škodlivé, srdcotrasenie uvádza za sebou, od ktorých vecí sa ale môžeme ochrániť následkom našej pozornosti, a sice keď miešame Bonovu kávu s dodatkom Kathreinerovu Kneipp-Malátovú kávu

asi v polovicu a obdržime príjemnej chuti kávu, ktorá nám neškodí na našom zdraví. Už asi od pätnásť rokov zkusáme, že vždy viac a viac obľúbená Kathreinerova Kneipp-Malátová káva si to najväčšie vyznačenie nadobudla. Pre deti nemocných a slabých, ktorým je lekársky zakázané užívať Bonovu kávu a dovoleno je Kathreinerovu Kneipp Malátovú kávu užívať bez všetkých ostatných prídavkov, lebo obsahuje v sebe zázračnú dobrotu a dobrú chuť, od ktorej nadobúda každý zdravú krv.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt roka	1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tých ctených predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám výšoznačené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 22. augusta.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov.

Pšenica: tiská K 14.75—15.30, peštianska K 14.25—14.90, stolno-belehradská Kor. 14.10—14.90, banátska K 14.30—15.10. — Raž: K 11.95—12.10. — Jačmeň: na krm K 11.55—12.35. — Ovos: prvotriedny 13.00—13.40, druhotriedny 12.80—13.10. — Kukurica: K 12.55—12.60. Repica: K 30.20—31.00. — Proso: K 11.—12.—.

Múka:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	25.30	24.30	23.30	21.90	20.80	20.10	18.40
		č.	7	7 ¹ / ₂	8		
		K	16.10	14.00	11.00		

Drobné otruby: K 8.80, hrubé K 9.00.

Ďateľinové semä: lucerna (prima) K 100.00 do 110.00 za 100 kilogr.; druhotriedna K 95—105.

Zemiaky: ružové K 3.60—5.00, žlté K 9.00—9.90 za 100 kilov.

Strova: Veľká biela fazuľa (bôb) K 10.25—10.50, tarkavá K 09.00—09.25. — Hrach čistený: K 24.00 do 29.00. — Šošovica, veľká čistá: K 65.00—80.00. — Kôňopné semä: K 28.00—30.00. — Lanové semä: prima K 18.00—19.00. — Rasca (kmín): 70.00—71.00. — Mak: K 76.00—77.00. — Ladvník: K 14.00—15.00. Všetko po 100 kilogr.

Koloniálny tovar: Cukor v klobúkoch K 67.50 do 68.50, kockový K 69.00—70.00, žltý K 66.50—67.00 za 100 kilogr.

Petrolej: Standard-petrolej korún 37.00, fiumánsky White-Star (***) K 39.00 za 100 kilogr.

Lekvár: srbský K 22.00—23.00, bosenský K 29.00 do 30.00 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kilov) K 25.50—27.00, srbské (100 kilov) K 24.00—26.00.

Sviňská masť: budapeštianska K 130.00—131.00.

Slanina: vidiecka K —————, mestská 4 kusová K 108.00—109.00 za 100 kilogr.

Špiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K 141.00 do 142.00. Denaturalisovaný, k priemyselným účelom jeden barill 37.00—37.50.

Vajcia: prima uhorské K 72—74, podľšie K 64 do 66 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Maslo: k čaju K 2.20—2.40, k vareniu K 1.60—1.70, syr 15—30 h., všetko v kilogramoch vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy k pečeniu K 1.60 do 1.80 za kilogram; kurence k smaženiu K 1.50—1.60, kurence k pečeniu K 1.80—2.30, sliepky na polievku K 3.00—3.60 za jeden pár.

Zadovažujte predplatiteľov pre

«Krešťan-a»!

OZNAM.

Prievidzský sporiteľničný spolok. —

Privigyei takarékpénztár r. t.

S úctou dávame na vedomie, že minulého roku v Prievidzi otvorený, takzvaný Iparbank už prestal; a všetky jeho obchodné stránky **prievidzská stará sporkassa prevzala**. Tak všetci dlžníci bývalého Iparbanku požičky svoje od včulku **v prievidzskej starej šporkassi**, pod ľavnými a ctenému obecentsvu známymi podmienkami budú zplácať.

S úctou

Správa prievidzskej šporkassi.

Starostlivosť našich gazdín
služi k dobrému rodine!

Kathreiner Kneipp sladová káva

je tá jediná sladová káva, ktorá zvláštnym spôsobom dorábania Kathreineru dostáva príjemnú vôňu a l'úbežnú chuť bobkovej kávy.

Veľké jej, a všestranne uznané zdravotné výhody opätne uznane sú a potvrdené tými najvyššími hodnotami vedomostí.

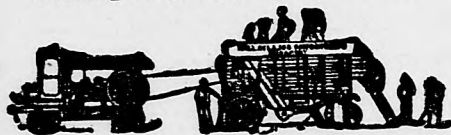
Pri veľkom ušporení v každom gazdovstve, každodenné požívanie jej je zvlášte pre mládež nevyslovnej ceny!

Pri kupovaní spomenut' treba dôrazne meno KATHREINER a pýtať vždy len pôvodné balíky s ochrannou známkou "šiarara Kneipp".

!!! Vyznačenie prvej odmeny !!!

Ludvik Kállai motor dielňa

Budapest, VI., Gyár-u. 50.

Úplná záruka za dokoálu mlat'bu! — Cennik na žiadosť franko.

Najdokonalejší a najjednoduchší mlatebný motor stroj. Lahko k vedeniu bez strojnika. Cieľom rozšírenia týchto najnovších strojov vymieňajú sa staršie parostroje — Odporúča s úplnou zárukou svoje benzinmotore k vystrojeniu mlynov a priemyselných podnikov taktiez

elektrické benzinlokomobi mlatebné stroje

s dvojn' vystrojením k čisteniu. Jedine jestvujúca novota! Samočinnjújúki, dozorný a bezpečný ventil. Osobitná trieda hospodárskych strojov: parostroje, mlyny, rajtäre, mlatidla, sejestroje atď'.

O nedostiznej viteinosti motor mlatebných strojov dopytať sa možno u p. barona Jozefa Kemény: Maros-Németi (Erdély), u p. Jána Nagy, Beleg.

Najistejší lacny obchod. Najistejší lacny obchod.

Oznamy prijíma: : : administracia
„Krest'an“
Budapest, Szentkirályi-u. 28.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snáh mäkké ak páper, driapané 30 kor. 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamenenie a nazpät prijati je pod touti vnyimkou dovolené jestli sa poštové útraty vynahrada. Benedikt Sachsel, Lobes 135 (pošta Pilsen Čechy.)

30 dni na prôbu

posielam za zl. 2.75, spoctovou dobierkou moje opravdivé solingen stroje k strihaniu vlasov a behom 30 dni na žiadosť penäze navrátim. Stroj tento je z najfajnejšej ocele s tromi hrebenami ku trojakému strihaniu vlasov, penäze čo stojí naradia sa pri detoch za 1/4 roka. Najlepší druh s okrytým perom zl. 3. + Veľký druh so zapusteným perom pre holičov zl. 3.75. Stroj k strihaniu brady zl. 2.50. Stroje k rezaniu vlasov konöv. psöv alebo dobitku zl. 2.25. Stroje k boleniu zl. 2. — Britvy zl. 1.50. Doposielanie spoctovou dobierkou. Dom doposielanie LEO LATEINER, Wien. 1/43, Wollzeile 81. Cennik na žiadosť zdarma.

Šijáce Stroje.

25 zl. Vždycki Kdostaniu u. 812 Aloja Habán mechanika v Budapešti VII. Izabella-ter 3. Cennik pošlem každemudarmo.

Velmi dokonale-bez každej chyby a ku každému eielu. Podla garancie od 10 zl. až do

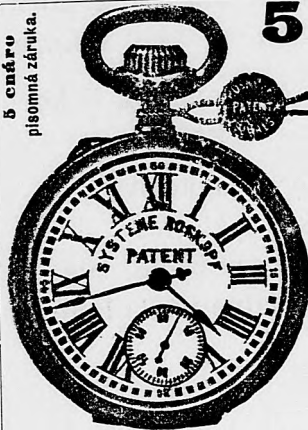
TELEGRAM!

Sukne polovlnené po --- --- 70—75 kr. a vyše.
Sukne grisetové vyšivane po --- 1 zl. 20 kr. a «
Sukne satenové tlačené modne po 93 kr. a «
Sukne kanafasové modne po --- 1 zl. 10 kr. a «
Sukne atlasové modne po --- 1 zl. 5 kr. a «
Sukne glotové, prádlo biele i delnicke, zástery všetkých druhov, obrusy, supravý, plátina, atd., všetko v rozličných farbách a modních vzorkách vyrába a dobierkou lavne zasiela:

tkalcovna A. Jelínka v. Jimramové.
Vzorky zdarma a franko.

Bratia kresta nia! Podporujte malopriemysel! a len čistu ručnu prácu:

5 cénuro písomná záruka.

5 korun!

V tejto jakosti bez subehu.

Opravdivé švajcarské hodinky system Roskopf Patent, kotva remontoir s pevným antimagne tickým kotveným strojom so zákrytkou opravdive emailovanou (nie papier) s ochrannou olovennou známkou, vo futráli z pravého niklu, so šarnir pokryvkou s chodidlom 36 (nie 12) s spojácenými ručičkami so zárukou 3 rokov, vy-

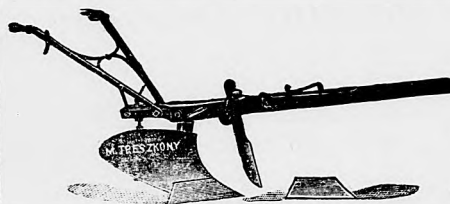
Vrobované, kus za 5 kor. Sukazovateľom sekund 6 kor. po futráli zo striebra bez ukazovateľa sekund 10 kor. Sukazovateľom sekund kus 12, 50.

Zámena dovolená, alebo navratenie penazi bez zračky.

Zasiela sa s poctovou dobierkou

Ján Konrád prvá dielna hodin Brůx 425. (Čecky). Bohato vystavený cenni vyše 1000 vyobrazením potieľa sa na žiadosť bár komu zdarma.

Páni hospodári!

ako: mlat'acky s ocelovými guličkami, ktoré idú o polovicu lahšie, než ktorékoľvek iné, žentüre, rajtäre, sečkovic atď. — Cenniky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň fabrikant hospodárskych strojov v Bytci (Nagy-Bitose).

Ti páni, ktorí by chceli za provisiu prevziať zastupiteľstvo a odpredaj mojich strojov, nech sa o podmienky obrátia na mňa.

Žiadajte si cennik

Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči, bohaté ilustrovaný cennik, ktorý viac než 1000 obrazov obsahuje rozličných hodin, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov

HANNS KONRÁD
I. hodinová fabrika a exportní obchod
BRŮX No. 1233. (Česko.)

